

GLOBAL EKONOMİK KRİZİN GÖLGESİNDE TÜRKİYE’NİN MAASTRICHT KRİTERLERİNE UYUMU

Ediz ENGİN

Namık Kemal Üniversitesi
Saray Meslek Yüksekokulu 59600 Saray/Tekirdağ
E-posta: eengin@nku.edu.tr

Ebru YEŞİLTEPE

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Emlak Bankası Konutları A13 Da:56 Beylikdüzü / İstanbul
E-posta: ebrumalkoc@hotmail.com

Özet

Avrupa Birliği Ekonomik ve Parasal Birliğin gerçekleştirilmesi doğrultusunda, üye ülke ekonomileri arasındaki farklılıkların giderilebilmesi için, bazı makro büyüklükler açısından, “Maastricht Kriterleri” olarak adlandırılan yakınlaşma kriterleri tespit edilmiş ve bunlara uyulmaması durumunda uygulanacak yaptırımlar belirlenmiştir. 9-10 Aralık 1991 tarihinde kabul edilen Metin ilk olarak 12 ülkenin devlet başkanları tarafından imzalanarak 1 Ocak 1993’ten itibaren yürürlüğe girmiş, daha sonra da AB’ye üye olacak ülkeler için yerine getirilmesi gereken bir makroekonomik kurallar dizgesi olarak kabul edilmiştir.

2008 yılının sonunda ivme kazanan global kriz Türkiye’yi de etkisi altına almış ve birçok makro ekonomik göstergelerde sarpmalar meydana gelmiştir. Bu çalışmada ekonomik hedeflerin beklentilerin altında kaldığı ve revize edildiği, Dünyada rekor küçülme oranlarına sahip Türkiye’nin Maastricht Kriterleri’ne yakınlaşmanın ne kadar yakınında, ne kadar uzağında olduğu irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Global ekonomik kriz, AB Ekonomik ve Parasal Birlik, Maastricht Kriterleri

Alan Tanımı: Ekonomi (Uluslararası Ekonomi)

MAASTRICHT CRITERIA OBSERVANCE IN TURKEY BEHIND THE GLOBAL CRISIS

Abstract

European Union Economic and Monetary Union of achieving in line with the member country's economy and the differences between the costs to be some macro-sized in terms of "Maastricht criteria" so-called convergence criteria have been identified and adherence in case of sanctions have been identified. 9 to 10 December 1991 adopted the text first of 12 countries heads of state signed by 1 January 1993 since entered into force, then the EU will be for countries should undertake a macro-economic rules system as was adopted.

At the end of 2008, gained momentum under the influence of the global crisis in Turkey, has received many deviations have occurred in the macro economic indicators. Economic aims of this study is below expectations and was revised, with the rate of Turkey's shrinking world record Maastricht convergence criteria on how close, how far that will be explored in.

Key Words: *Global economic crisis, EU Economic and Monetary Union, Maastricht Criteria*

Jel Classification : F01, F15, F53

1. GİRİŞ

Avrupa Birliği Ekonomik ve Parasal Birliğin gerçekleştirilmesi doğrultusunda, üye ülke ekonomileri arasındaki farklılıkların giderilebilmesi için, bazı makro büyüklükler açısından, “Maastricht Kriterleri” olarak adlandırılan yakınlaşma kriterleri tespit edilmiş ve bunlara uyulmaması durumunda uygulanacak yaptırımlar belirlenmiştir. 9-10 Aralık 1991 tarihinde kabul edilen Metin ilk olarak 12 ülkenin devlet başkanları tarafından imzalanarak 1 Ocak 1993'ten itibaren yürürlüğe girmiş, daha sonra da AB'ye üye olacak ülkeler için yerine getirilmesi gereken bir makroekonomik kurallar dizgesi olarak kabul edilmiştir.

1.1. MAASTRICHT KRİTERLERİ

Maastricht Kriterleri sadece maliye politikası (kamu borç stokunun ve bütçe açığının sınırlandırılması) ve para politikasının (uzun vadeli faiz oranları, enflasyon ve devalüasyonun sınırlandırılması) üye ülkeler tarafından kullanımının belli ölçüde kısıtlanması demektir. Bu iki kısıtlamanın, yani para ve maliye politikası gibi iki temel iktisadi aracın kısıtlanmasının temel nedeni bütçe ve fiyat istikrarıdır.

Önce siyasi ölçütleri (Kopenhag Kriterleri) yerine getiren ülkelerle müzakere sürecine başlayan, AB adaylık üzerinde müzakereleri yürütürken o sırada, ekonomik ölçütler ve Müktesebat ölçütlerini yerine getirip getirmediğini ilerleme raporları ile takip etmektedir.

Maastricht Kriterleri beş adet ölçütten oluşur.

- Toplulukta en düşük enflasyona sahip (en iyi performans gösteren) üç ülkenin yıllık enflasyon oranları ortalaması ile ilgili üye ülke enflasyon oranı arasındaki fark 1,5 puanı geçmemelidir.
- Üye ülke devlet borçlarının GSYİH' sına oranı %60'ı geçmemelidir.
- Üye ülke bütçe açığının GSYİH' sına oranı %3'ü geçmemelidir.
- Herhangi bir üye ülkede uygulanan uzun vadeli faiz oranları 12 aylık dönem itibariyle, fiyat istikrarı alanında en iyi performans gösteren 3 ülkenin faiz oranını 2 puandan fazla aşmayacaktır.
- Son iki yıl itibariyle üye ülke parası diğer bir üye ülke parası karşısında devalüe edilmiş olmamalıdır.

Yukarıda sıralanan kriterler global krizin Türkiye'ye etkileriyle birlikte incelenecektir.

2. GLOBAL KRİZ

2007 yılında ABD konut sektöründe başlayan ve küresel krize dönüşerek bütün dünyayı etkisi altına alan krizin boyutlarının nereye varacağı ve nerede sonlanacağı halen bilinmezliğini sürdürmektedir. Dünyanın 17. büyük ekonomisi olan Türkiye’de krizin etkileri 2008 yılı son çeyreğinden itibaren ciddi biçimde hissedilmeye başlanmıştır.

Türkiye Ekonomisi’nin geçirmiş olduğu 1994 ve 2001 krizleri doğrudan mali sektörü etkilemiş olmasına rağmen, 2008 küresel krizi reel sektörü etkilemektedir. Dünya genelinde yaşanan likidite ve güven problemleri, doğrudan yabancı sermaye girişleri ve portföy yatırımları gibi kısa vadeli para hareketlerinin azalmasına neden olmuştur. Ayrıca özel sektörün krize yüksek dış borçla yakalanması ve kronik Cari İşlemler Açığı problemimizin bulunması Türkiye’nin 2009 yılında dış finansmanı nasıl sağlayacağı sorusunun sıklıkla sorulmasına neden olmaktadır.

Türk özel sektörünün bu krize yüksek miktarda döviz borcuna sahip olarak girmesi ve dış piyasalarda yaşanan talep daralmasının ihracat kapasitesini olumsuz etkilemesinden dolayı, reel sektör bu krizden asıl etkilenecek kesimi oluşturmaktadır. Türk Bankacılık sektörünün 2001 krizinden sonra yeniden yapılandırılmış ve risklere duyarlı olması küresel krize karşı daha dayanıklı olmasını sağlamıştır. Diğer taraftan, küresel likidite krizi olarak dünyada başlayan ve global resesyona dönüşen bu kriz Türkiye’yi en çok yabancı kaynak bulmak ve dış borçların

finansmanı konularında zorlayacaktır. Küresel likidite krizi, risk algılamasını olumsuz etkilemiş ve borçlanma maliyetlerinin artmasına yol açmıştır. Bunlara ek olarak, büyüme oranlarında görülecek gerileme ve işsizlik oranında artış gibi faktörler de krizin ülkemizde görülecek olumsuz yansımalarından bazılarıdır.

2.1. Büyüme

Açıklanan 2009 ilk çeyrek ve 2008 yıllık büyüme rakamları, Türkiye’nin krizden ne kadar etkilendiğini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Tablo: 1 Cari ve Sabit Fiyatlarla GSYH Gelişme Hızı

Kaynak: TÜİK , <http://www.tuik.gov.tr/Gosterge.do?metod=IlgiliGosterge&sayfa=giris&id=3505>
Erişme Tarihi: 30.06.2009

Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) verilerine göre; Türkiye ekonomisi 2008'in son çeyreğinde % 6,2 oranında küçülmüş, 2008 yılının tümündeki büyüme ise % 1,1 olmuştur.

2009 yılının Ocak-Mart dönemine ilişkin üretim yöntemine göre yapılan gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) hesaplamasına göre, yılın ilk çeyreğinde, geçen yılın aynı dönemine oranla sabit fiyatlarla GSYH yüzde 13,8'lik azalma ile 21 milyar 145 milyon lira olmuştur. Cari fiyatlarla ise GSYH yüzde 2,2 azalma ile 210 milyar 997 milyon lira düzeyinde gerçekleşmiştir.

Bu büyüme hızıyla Türkiye'nin toplam milli geliri 732 milyar dolara çıktı. Kişi başına milli gelir ise 10.436 dolar oldu. Milli gelir rakamı TL olarak hesaplanıyor, sonra yıllık ortalama dolar kuru üzerinden ABD Doları'na çevriliyor. TÜİK milli geliri dolara çevirirken 1.28'lik ortalama kuru aldığı için bu rakamlar yüksek çıkıyor. Ancak 2009 yılında dolar kuru bu seviyelerden yüksekte seyretmektedir. Bu nedenle dolar üzerinden hesaplanan milli gelirimizde büyük kayıplar görülecektir. (Çapa,2009)

2.2. Enflasyon

Enflasyon, ulusal tanımlardaki farklılıklar göz önünde bulundurularak, karşılaştırılabilir bazı bir tüketici fiyat endeksi aracılığıyla ölçülür. Bu kapsamda, Eurostat, üye ülke istatistik kuruluşları ile işbirliği yaparak, bir Uyumlaştırılmış Tüketici Fiyat Endeksi (HICP-Harmonized Indices of Consumer Prices) oluşturmuş ve bu Endeks 1997 yılından itibaren kullanılmaya başlanmıştır. HICP, üye ülkelerdeki TÜFE oranları için karşılaştırılabilir bir standart sağlamaktadır.

Aşağıdaki tablo incelendiğinde birliğe üye olan ülkelerden Yunanistan ve İspanya'nın 2008 çoğu döneminde referans değerlerini aştığı görülmektedir. Birliğe üye diğer ülkelerde de aynı durum söz konusudur. (İzlanda, Romanya, Bulgaristan, Macaristan, Estonya, Çek Cumhuriyeti)

Türkiye'yi değerlendirdiğimiz zaman 2008 yılında artan bir trendle Türkiye'nin referans değerlerin üstünde kaldığı görülmektedir. Global krizin reel sektöre olan etkileri burada açıkça görülmektedir.

Tablo 2: Uyumlaştırılmış Tüketici Fiyat Endeksi

HICP (harmonised index of consumer prices) - all items; Index, 2005=100
geo/time 2008-

2009	Mart	Nisan	May	Haz	Tem	Ağu	Eyl	Ekim	Kas	Ara	Ocak	Şub
Euro alanı	107.2	107.5	108.2	108.6	108.4	108.3	108.5	108.5	108.0	107.8	106.9	107.4
AB	107.6	108.0	108.7	109.1	109.0	109.0	109.3	109.3	108.9	108.7	108.1	108.5
AB (27 ülke)	107.7	108.1	108.8	109.3	109.2	109.1	109.4	109.5	109.1	108.9	108.2	108.6
Belçika	108.2	108.4	109.3	110.1	109.1	110.2	110.1	109.9	109.2	109.1	107.0	109.5
Bulgaristan	126.7	127.6	128.7	129.3	131.2	131.0	132.2	132.3	131.7	131.2	131.8	132.3
Çek Cum.	111.0	111.4	111.9	112.0	112.6	112.3	112.1	112.2	111.4	111.1	112.6	112.7
Danimarka	106.7	107.1	107.5	107.9	107.6	107.8	108.3	108.1	107.8	107.3	106.9	108.0
Almanya	106.6	106.3	107.0	107.4	108.1	107.7	107.6	107.3	106.7	107.1	106.5	107.2
Estonya	120.6	121.9	122.6	123.4	124.3	124.6	125.6	126.0	125.8	125.6	124.8	124.3
İrlanda	108.7	108.8	109.5	110.0	109.5	109.5	109.8	109.4	109.3	108.5	107.6	107.8
Yunanistan	110.2	111.2	111.9	111.9	111.0	109.8	112.1	112.2	111.9	111.6	111.0	109.7
İspanya	109.7	110.9	111.6	112.3	111.7	111.5	111.5	111.9	111.4	110.8	109.4	109.4
Fransa	106.3	106.7	107.3	107.7	107.4	107.4	107.4	107.3	106.7	106.5	106.0	106.4
İtalya	107.2	107.8	108.4	108.9	108.3	108.3	108.8	109.3	108.8	108.7	106.9	107.1
Kıbrıs R.K.	107.2	108.5	109.3	109.9	109.3	109.6	110.9	111.7	110.3	109.2	106.7	106.7
Letonya	131.9	134.0	135.4	136.3	136.8	136.2	137.7	139.1	138.4	137.8	140.7	142.3
Litvanya	119.3	120.8	121.8	122.6	123.1	123.3	123.9	125.0	124.7	124.4	127.7	128.1
Lüksemburg	109.3	109.8	110.9	111.7	111.2	111.2	111.3	110.9	109.4	108.4	107.2	109.1
Macaristan	118.0	118.7	119.8	119.9	120.3	119.5	119.5	119.9	119.4	118.9	119.8	120.7
Malta	104.8	107.2	108.0	108.5	110.5	110.9	110.9	112.0	108.6	108.8	106.4	107.3
Hollanda	105.4	105.8	106.2	105.9	105.8	105.9	106.4	106.3	105.8	105.0	105.1	106.1
Avusturya	106.8	107.1	107.7	108.0	107.7	107.5	107.9	107.8	107.6	107.4	106.8	107.3
Polonya	107.3	107.7	108.4	108.6	108.6	108.4	108.8	109.2	109.4	109.4	109.8	110.7
Portekiz	108.1	108.5	109.0	109.6	109.0	108.5	109.1	108.9	108.1	107.6	106.7	106.7
Romanya	118.8	119.5	120.0	120.4	121.2	121.1	121.6	122.9	123.3	123.6	125.2	126.2
Slovenya	111.0	111.8	113.1	114.1	114.1	113.3	113.3	113.3	112.3	111.5	111.1	111.8
Slovakya	109.5	109.8	110.2	110.6	110.6	110.5	111.0	111.3	111.5	111.4	111.8	111.8
Finlandiya	106.3	106.5	107.1	107.4	107.1	107.4	108.0	108.0	107.4	107.1	107.4	108.1
İsveç	106.0	106.4	106.8	107.2	106.7	106.8	107.9	107.6	107.1	106.9	106.8	107.4
İngiltere	106.7	107.6	108.3	109.0	109.0	109.7	110.3	110.0	109.9	109.5	108.7	
Türkiye	127.5	129.6	131.6	131.1	131.9	131.5	132.1	135.6	136.7	136.1	136.5	136.1
AB (27 ülke)	107.7	108.1	108.8	109.3	109.2	109.1	109.4	109.5	109.1	108.9	108.2	108.6
İzlanda	114.0	118.5	120.7	122.0	123.2	124.5	126.0	129.2	131.7	134.0	134.9	136.5
Norveç	105.8	105.8	106.1	106.2	106.9	107.0	108.5	108.8	108.0	107.7	107.3	108.4
İsviçre	103.3	104.2	104.8	105.1	104.9	104.6	104.4	105.1	104.0	103.4	102.9	102.9

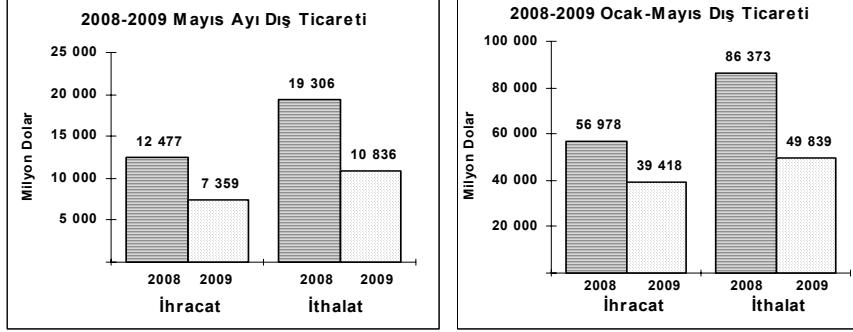
Kaynak: Eurostat,

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=teicp000>

Güncelleme tarihi: 16.03.2009, erişim tarihi: 29.03.2009

2.3. Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

TÜİK'in açıkladığı 2009 Mayıs ayı dış ticaret istatistikleri küresel krizin ihracatımız üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koymaktadır. Bu gerçekleştirmelere göre 2009 yılı Mayıs ayında; 2008 yılının aynı ayına göre ihracat %41 azalarak 7 359 Milyon Dolar, ithalat %43,9 azalarak 10 836 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı %49,1 azalarak 6 829 Milyon Dolardan, 3 477 Milyon Dolara gerilemiştir. 2008 Mayıs ayında %64,6 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2009 Mayıs ayında %67,9'a yükselmiştir.(TUİK)

Bu verilere göre, ithalatımızın ihracatımızdan daha hızlı oranda geriliyor olması dış ticaret açığının azalmasına ve ihracatın ithalatı karşılama oranının yükselmesini sağlamakta olduğu görülmektedir. Türkiye'nin ihracatında yaşanan gerileme, doğrudan ihracata yönelik üretim yapan sektörlerde işten çıkarmaların yaşanması sürecini de beraberinde getirmiştir. 2008 yılı Temmuz ayında açıklanan Orta Vadeli Programa göre Türkiye'nin 2009 yılı ihracat hedefi 149 milyar dolar olmasına rağmen mevcut koşullar göz önüne alındığında bu tahminin oldukça iyimser olduğunu kabul etmek gerekiyor. Türkiye'nin en büyük dış ticaret pazarları olan ABD ve Avrupa Birliği ülkelerinin ekonomik durgunluk içerisinde olması 2009 yılında ihracatımızın ciddi bir gerileme sürecine gireceğinin göstergesidir. İhracatta yaşanan daralma doğrudan ihracat ağırlıklı çalışan sektörlerimizi olumsuz etkilemeye devam edecek ve işsizlik oranında ciddi oranda artışa yol açacaktır. (Ünal,2009)

Küresel anlamda likiditenin daralması risk algılamasını özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler için olumsuz etkilemiştir. Bunun sonucu olarak borçlanma maliyetleri yükselmiş; ayrıca yüksek maliyetle borçlanmak talep edilse bile istenilen miktarda refinansman imkanlarının bulunup bulunamayacağı sorunu ortaya çıkmıştır. 2008 yılı sonunda 42 milyar dolar olarak gerçekleşmesi beklenen cari işlemler açığının petrol fiyatlarında yaşanan gerilemenin etkisi ile 2009 yılında 20,6 milyar dolar seviyesine gerileyeceği tahmin edilmektedir. Cari işlemler açığı gerileyecek olmasına rağmen, oldukça borçlu olan özel sektörün dış finansman ihtiyacından dolayı Türkiye'nin 2009 yılında yeni yabancı kaynak bulmakta sorunlar yaşayabileceği düşünülmektedir. Düşen petrol ve emtia fiyatlarından dolayı cari işlemler açığı gerileyecek olmasına rağmen özel sektörün yüksek dış borca sahip olması ve kredi imkanlarının uluslararası piyasada sınırlı olması nedeniyle 2009 yılı dış finansmanında sorunlar yaratabilecektir.

Aşağıdaki tabloda ise Türkiye'nin 2009 yılında ihtiyacı olan dış finansman miktarına ilişkin öngörüler yer almaktadır. Deutsche Bank'ın tahminlerine göre, bankaların sendikasyon kredileri ve özel sektörün borçları da dahil olmak üzere 2009 yılına ilişkin borçlanma gereksinimi 96 milyar dolar olarak tespit edilmiştir. Buna ek olarak kamunun dış borçlanma gereksinimi olan 9,2 milyar dolar ve cari işlemler açığı da eklenince 2009 yılında Türkiye'nin dış finansman ihtiyacının 126 milyar dolar civarında olması beklenmektedir.

Tablo 3: Türkiye 2009 Dış Finansmanı

Türkiye'nin 2009 yılı Dış Finansman Tablosu milyar \$	
Türkiye'den Çıkacak Sermaye Miktarı	126
Cari İşlemler Açığı	20,6
Kamu Sektörü Borç Ödemesi	9,2
Özel Sektör Borç Ödemesi	96
Türkiye'ye Girecek Sermaye Miktarı	
Kısa Vadeli Portföy Yatırımları	8
Doğrudan Yabancı Sermaye	7
Kamu Sektörü Borçlanması	9,2
Özel Sektör Borçlanması	82
IMF' den Sağlanacak Kaynak	20
Özel Sektörün borç çevrim oranı %85 olarak tahmin edilmiştir.	
Kaynak: Merkez Bankası, Hazine, Deutsche Bank	

Aktaran: A. Ünal, H. Kaya, Ekonomi ve Politika
Araştırmaları Merkezi, İSTANBUL, Şubat 2009

2.4. Faiz Oranları

Ekonomi çevreleri, Avrupa Merkez Bankası'nın yüzde yarımlik bir indirimle giderek faizleri yüzde 1'e çekmesini bekliyordu ancak Avrupa Merkez Bankası 2008 yılı mart ayı sonunda faiz oranını yüzde 0,25 oranında azaltarak yüzde 1,25'e düşürmüştür. Piyasaların beklediğinden düşük olan faiz indirimi yanı sıra işsizlik hızla artmış, ekonomide küçülmüştür.

Euro bölgesinde işsizlik oranı Şubat ayında yüzde 8,5'ayükselmiştir. Bu, yaklaşık 3 yıldır görülen en yüksek işsizlik oranıdır. Avrupa Merkez Bankası, ekonomiye ivme kazandırmak amacıyla 2008 Ekim'inden bu yana altıncı kez faiz oranlarını düşürmüştür. Bu karar ardından, Avrupa Merkez Bankası'nın da, diğer birçok merkez bankasının yolundan giderek, "parasal gevşeme" politikası çerçevesinde Euro bölgesinde likidite artışını sağlamak adına hareket edebilir.

Euro bölgesinde durgunluk olduğu 2008 yılı Kasım ayında açıklanmıştır. Avrupa Merkez Bankası, 16 ülkeden oluşan Euro bölgesinde gayri safi yurtiçi hâsılanın bu yıl yüzde 2,2 ile 3,2 oranında daralmasını beklediğini açıklamıştır.

Bütçe açıklarının GSYİH'ya oranı açısından da baktığımızda durumumuz hiç iyi değildir. Türkiye borç yükü bakımından da kötü bir durumdadır. Her geçen gün borç batağına iyice saplanıyoruz. Faiz oranları ise inanılmaz boyutlardadır. Avrupa Birliği ülkelerinde ortalama uzun vadeli faiz oranı yüzde 8 civarındadır. Türkiye'de ise oran yaklaşık yüzde 120'dir. Türkiye'nin Maastricht anlaşmasında kabul edilen kriterlere uyumu için mutlaka çok ciddi kararlar alması ve tavizsiz uygulaması gerekmektedir.

Tablo 4: Türkiye Ekonomisine İlişkin Makroekonomik Göstergelerde Gelişmeler (1997-2006)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
GSYİH (milyar €)	169	178,3	173,1	216,7	161,8	193	212,2	242,2	290,5	318,6
Büyüme Oranı (GSYİH- ulusal para cinsinden sabit fiyatlarla) (%)	7,5	3,1	-4,7	7,4	-7,5	7,9	5,8	8,9	7,5	6,1
GSYİH/AB-GSYİH (SAGEP-AB-25=100) (%)	30,7	30,3	27,7	28,5	25,3	26,1	25,8	26,8	27,4	27
Kişi başına GSYİH (€)	2.662	2.759	2.631	3.240	2.384	2.801	3.042	3.427	4.057	4.393
Kişi başına GSYİH (SAGEP)(€)	5.200	5.400	5.200	5.700	5.200	5.600	5.600	6.000	6.400	6.900
Enflasyon (TÜFE) (12 aylık -% değişim)	99,1	69,7	68,8	39	68,5	29,7	18,4	9,3	7,7	9,7
İstihdam Oranı (%) (1)+O88	51,3	51,4	50,8	48,9	47,8	46,7	45,5	46,1	45,9	45,9
Erkek işgücünün payı (%)	74,8	74,3	72,7	71,7	69,3	66,9	65,9	67,9	68,2	68
Kadın işgücünün payı (%)	28	28,5	28,9	26,2	26,3	26,6	25,2	24,3	23,7	23,8
Yaşlı işgücünün payı (55-64) (%)	40,5	41,1	39,3	36,4	35,9	35,3	32,7	33,1	30,8	30,1
İstihdamda Yıllık Büyüme (%)	-2,5	2,8	2,1	-0,4	-1	-1,8	-1	3	1,4	1,6
İşsizlik oranı (%) (1)	6,8	6,9	7,7	6,5	8,4	10,3	10,5	10,3	10,3	9,9
Cari Açık										
-GSYİH'nin %'si	-1,3	-1,4	1	-5,3	-4,9	2,3	-0,9	-2,8	6,3	8
-Milyar €	-2,32	1,77	-1,25	-10,63	3,78	-1,61	-7,1	-12,54	-18,17	-26,1
Toplam Dış Borç/GSYİH (%)	44,6	47,8	56,3	59,7	77,1	71	59,8	53,5	46,7	51,6
Sabit Sermaye Birikimi/GSYİH (%)	6,5	24	20,4	21,8	17,2	16,5	15,5	18	19,8	21,9
Doğrudan Yabancı Yatırım										
-GSYİH'nin %'si	0,4	0,5	0,4	0,5	2,3	0,6	0,7	0,8	2,7	4,9
-Milyar €	0,710	0,838	0,735	1,063	3,743	1,2	1,549	2,318	7,878	15,984
Dış Açıklık oranı (%) (2)	39	36	35	41	50	48	47	53	54	63
GSYİH (%)										

Kaynak: Maliye Dergisi, Sayı:155, Temmuz-Aralık 2008

Aktaran: B. Akçay, Avrupa Birliği'nin Ekonomik Kriterleri ve Türkiye,
<http://portal1.sgb.gov.tr/calismalar/yayinlar/md/155/02.Belgin.AKCAY.pdf>

3. SONUÇ

Türkiye'nin Maastricht kriterleri yönünden durumu değerlendirildiğinde açık olarak belirtilen hedeflerin çok gerisinde olduğu görülmektedir. Türkiye, Avrupa Birliği'ne tam üye olmayı gerçekten istiyorsa belirtilen hedefleri nasıl gerçekleştirebileceğini ciddi olarak düşünmeli ve bu konuda en kısa zamanda tedbirler almalıdır. Avrupa Birliği'ne üye ülkeler hızla ekonomik ve parasal birliğe hazırlanmaktadır. Türkiye bu açıdan çok gerilerdedir ve bu yarış için daha fazla vakit kaybedilmemelidir. (Aktan,2009)

KAYNAKLAR

A. ÜNAL, H. KAYA, Ekonomi ve Politika Araştırmaları Merkezi, İSTANBUL, Şubat 2009

AKAT, Asaf Savaş, "AB Tanımlı Kamu Borcu", Vatan Gazetesi Köşe Yazısından, 17.04.2007,
<http://haber.gazetevatan.com/haberdetay.asp?Newsid=116247&Categoryid=4&wid=8>

AKTAN, Coşkun Can, “Ekonomik Ve Parasal Birliğe Hazır Mıyız?”,
http://www.canaktan.org/canaktan_personal/canaktan-arastirmalari/anayasal-iktisat/aktan-ekonomik-parasal-birlik.pdf , Erişim Tarihi: 30.06.2009

Alpan İNAN; Avrupa Birliği Ekonomik Yaklaşımı: Lizbon Stratejisi ve Maastricht Kriterleri

Aytekin YAŞAR, Dünya Ekonomisinde Yapısal Dönüşüm: Küreselleşme Sonuçları Üzerine Bir Ekonomi Denemesi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Para Sermaye Piyasaları ve Finansal Kurumlar Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007

ÇAPA, Emin, “Küçülme de rakip tanımayız abi!”, www.cnnturk.com , Erişme tarihi: 01.04.2009

Denmark Stat <http://www.statbank.dk/statbank5a/selectvarval/saveselections.asp>

ECB Aylık Bülten (Haziran-Temmuz 2007)

Halil SEYİDOĞLU, Uluslararası Finans, 4. baskı, Güzem Yayınları, İstanbul 2003

Halil SEYİDOĞLU, Uluslararası İktisat: Teori, Politika ve Uygulama, 6. baskı, Güzem Yayınları, İstanbul, 2007

<http://europa.eu.int/comm>

<http://europa.eu.int/comm/eurostat/>

<http://www.akademiktisat.net>

<http://www.gozlemgazetesi.com.tr/arsivsonuc.asp?ID=555>

http://www.iso.org.tr/tr/Web/StatikSayfalar/abm_avrupa_birligi

<http://www.iticu.edu.tr/kutuphane/dergi/d6/M00079.pdf>

<http://www.tcmb.gov.tr/yeni/banka>

<http://www.worldeconomicforum.org>

<https://www.veribaz.com>

Oya KÖYMEN, Sermaye Birikirken; Osmanlı, Türkiye, Dünya, 2. baskı, Yordam Kitap, İstanbul 2007

ÖZATAY, Fatih, “Nasıl Yüksek Faiz İstenir?” , Radikal Gazetesi Köşe Yazısından, 11.05.2008,
<http://www.radikal.com.tr/Default.aspx?aType=YazarYazisi&ArticleID=877160&Yazar=FAT%C4%B0H%20%C3%96ZATAY&Date=11.05.2008>

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Türkiye Ekonomisi, Mayıs 2002

Vildan SERİN, Mesut YILMAZ, Türkiye Ekonomisinin Avrupa Birliği Ülkeleri Arasındaki Yeri: Mukayeseli Analiz, İstanbul Tic. Ün. Dergisi

www.ecb.int